

DORUČOVANIE V SLOVNESKOM OBČIANSKOM PRÁVE

MICHAL PETRÍK

Pavol Jozef Šafárik University in Košice, Faculty of Law, Slovakia

Abstract in original language

Predložený príspevok sa zameriava problematikou doručovania v slovenskom občianskom práve. Doručovanie písomností je inštitútom, ktorým sa zabezpečuje oboznamovanie a súčinnosť účastníkov konania a tretích osôb v konaní. Doručenie resp. nedoručenie písomností spôsobuje príjemcovi rôzne právne následky a má významný vplyv na priebeh a dobu trvania konania. Doručovanie je procesným úkonom súdu a je predpokladom oboznámenia sa účastníka konania alebo tretej osoby s písomnosťou. Príspevok sa zaoberá základnými spôsobmi doručovania písomností a rozhodnutí v občianskom súdnom konaní a v exekučnom konaní s prihliadnutím na aktuálnosť zavedenia a používania resp. nepoužívania nových spôsobov doručovania prostredníctvom súdneho exekútora a najmä elektronickými prostriedkami a vplyv týchto nových foriem na doručovanie právnenému zástupcovi

Key words in original language

pojem doručovanie prostredníctvom súdneho exekútora, pojem doručovanie elektronickými prostriedkami, doručovanie písomností a rozhodnutí, spôsoby doručovania, právne následky doručovania.

Abstract

Presented contribution is dealing with deliverance problems in Slovak civil law. Deliverance of written documents is an institute, which ensures familiarization and collaboration of all participants or litigants of the case and all third parties of the case. Delivery or no-delivery of written documents cause recipients various legal consequences and has a significant impact on the progress and duration of the case. Deliverance is a practice act of the court and it is a precondition for the familiarization of participant or the third party with the written document. This contribution deals with the basic delivery styles of written documents and decisions held in the civil court case and the case of execution, taken into consideration the currentness of the introduction in using or not using the new styles of deliverance intermediated by a court executor hires and mainly by electronic means and impact of the new forms on delivery to lawyers, attorneys or barristers.

Key words

term deliverance intermediated by a court executor hire, the term deliverance by electronic means, delivery of written documents and decisions, style of delivery, the legal consequences of delivery.

Doručovanie v slovenskom občianskom práve

1. Doručovanie písomností a jeho význam

Doručovanie v súdnom konaní predstavuje spôsob oboznámenia sa účastníkov konania s písomnosťami súdu. S riadnym doručením písomností podľa zákona sú spravidla spojené aj procesné práva a povinnosti účastníkov konania, pričom môžeme povedať, že riadne a účinné doručenie je jedným zo spôsobov zabezpečenia práva na spravodlivý súdny proces¹.

Význam doručovania v civilnom procese vyplýva z toho, že súd môže konať a rozhodovať len vtedy, ak má preukázané, že účastníci dostali všetky písomnosti, ktorých znalosť je predpokladom ďalšieho postupu v konaní, použitia opravného prostriedku, prostriedkov procesnej obrany a ochrany a ďalších úkonov, ktoré je prípustné urobiť len v zákonom alebo súdom ustanovenej lehote².

Doručovanie je činnosť súdu, ktorej cieľom je, aby sa potrebné písomnosti súdu (predvolania, výzvy, rozhodnutia) dostali do rúk účastníkov konania, resp. tretím osobám, ktorých súčinnosť je v konaní potrebná³.

Z tejto stručnej charakteristiky významu doručovania písomností v občianskom procese vyplýva aj nutnosť precíznej zákonnej úpravy, ktorá musí na jednej strane rešpektovať záujmy účastníkov konania a potrebu ich úplného a účinného informovania prostredníctvom doručovania, a na druhej strane doručovanie musí byť upravené tak, aby jeho procesná úprava neblokovala dosiahnutie účelu konania⁴ - teda taký postup súdu a účastníkov, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov, ako aj výchova na zachovávanie zákonov, na čestné plnenie povinností a na úctu k právam iných osôb⁵.

2. Všeobecná právna úprava doručovania podľa OSP

Slovenský zákonodarca procesnoprávny inštitút doručovania upravuje prostredníctvom ustanovení § 45 až 50 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (OSP).

¹ Valjentová, M: K niektorým problémom pri doručovaní v civilnom procese, *Justičná revue* č. 3/2007, s. 364

² Mazák, J. a kol.: *Základy občianskeho procesného práva*, IURA EDITION, 2009, s. 84

³ Ficová, S. a kol.: *Občianske právo procesné: základné konanie*, Univerzita Komenského, Pr.Fak., 2008, s. 215

⁴ Mazák, J. a kol.: *Základy občianskeho procesného práva*, IURA EDITION, 2009, s. 84

⁵ Zákon č. 99/1963 Zb. v znení neskorších predpisov, *Občiansky súdny poriadok*, § 45

Spôsoby doručenia upravuje ustanovenie § 45 OSP. V zmysle slovenskej právnej úpravy doručuje písomnosti súd:

- sám (súdnymi doručovateľmi, na pojednávaní, pri úkonoch mimo pojednávania)
- alebo poštou,

Je zrejmé, že zákon uprednostňuje doručovanie najmä týmito spôsobmi.

Okrem týchto spôsobov však zákon umožňuje aj doručovanie písomností:

- súdnym exekútorom,
- orgánom obce,
- útvarom PZ,
- použitím elektronických prostriedkov (tento spôsobom doručovania bol zavedený zákonom č. 384/2008 Z.z. s účinnosťou od 15.10.2008),
- v prípadoch ustanovených osobitným predpisom aj prostredníctvom MS SR (pôjde o prípady v rámci medzinárodnej spolupráce vo veciach právnej pomoci)⁶.

3. Doručovanie písomností súdnym exekútorom

Občiansky súdny poriadok rozlišuje dva spôsoby doručovania písomností súdnym exekútorom a to:

- 1.) doručovanie písomností súdnym exekútorom na základe poverenia súdu
- 2.) doručovanie písomností súdnym exekútorom na základe žiadosti účastníka konania.

Ad 1.) Doručovanie písomností prostredníctvom súdneho exekútora na základe poverenia súdu bolo upravené v slovenskom procesnom predpise novelou OSP, zákonom č. 341/2005 Z.z. v znení neskorších predpisov, ktorá sa stala účinnou 01.09.2005.

Táto právna úprava vychádza zo vzorov a skúseností iných európskych štátov. Doručovanie písomností súdnym exekútorom obsahovala už predtým česká, belgická, francúzska právna úprava. Zavedením ďalšieho spôsobu doručovania písomností súdu prostredníctvom súdneho exekútora sa reagovalo na časté problémy v praxi

⁶ Zákon č. 99/1963 Zb. v znení neskorších predpisov Občiansky súdny poriadok, § 45

spojené s nepreberaním zásielok, ktoré vedie k faktickému problému a to nevyožiteľnosti práva Cieľom tejto právnej úpravy bolo zefektívnenie doručovania a tým aj priebehu súdneho konania. Predpokladá sa, že súdny exekútor, ktorý je osobne hmotne zainteresovaný v doručovaní písomností bude efektívnejší a pravdepodobnosť doručenia zásielok bude vyššia.⁷

Je nepochybné, že efektivita takéhoto doručovania je oveľa vyššia, pretože súdny exekútor má eminentný záujem na splnení si svojej povinnosti. Je dôslednejší, rýchlejší pretože má aj osobný (finančný) záujem na doručení písomností. Súd pri tomto spôsobe môže poveriť iba súdneho exekútora, ktorý má sídlo exekútorského úradu v obvode súdu alebo v obci, v ktorej sa má doručenie vykonať. V tomto prípade trovy spojené s takýmto doručovaním hradí súd.

Ad 2.) Novelou OSP, zákonom č. 384/2008 Z.z. v znení neskorších predpisov, ktorá sa stala účinnou 15.10.2008 bola rozšírená možnosť doručovania písomností prostredníctvom súdneho exekútora a to novým ustanovením § 49a OSP. Uvedené ustanovenie umožňuje doručovanie písomností prostredníctvom súdneho exekútora aj v prípade ak o to požiada účastník konania a zároveň označí súdneho exekútora, ktorý ma písomnosti doručovať a oznámi aj elektronickú adresu zvoleného exekútora. Súd môže tejto žiadosti účastníka vyhovieť. Touto zmenou zákonodarca umožňuje účastníkovi konania voľbu v spôsobe doručovania písomností v prípade ak to považuje za vhodné. Významné to je najmä v prípadoch kde účastník konania predpokladá možné komplikácie pri doručovaní.

Doručovateľom nikdy nebude účastník konania, ale súdny exekútor. Týmto spôsobom sa umožní pokračovať v súdnom konaní aj v prípadoch komplikácií pri doručovaní poštou. Táto zmena je ďalším krokom smerujúcim k odstráneniu obštrukcií v civilnom procese a teda i k zrýchleniu konania. Napríklad, ak je účastníkovi známe, alebo má pochybnosti, že osoba s ktorou má viesť súdny spor, môže robiť obštrukcie, môže požiadať na úvod konania súd o pružnejšie doručovanie prvých písomností súdnym exekútorom a po poučení podľa § 49 nastáva prísnejší režim doručovania účastníkovi. Náklady spojené s dorúčením súdnym exekútorom budú síce zvýšené a účastník nemá právo na ich náhradu, na druhej strane má účastník spravidla vytvorené podmienky pre proces bez obštrukcií spojených s vyhýbaním sa doručovaniu⁸.

Tento spôsob doručovania sa môže uplatniť na základe úkonu účastníka konania (žalobcu, žalovaného) len vo vzťahu k inému účastníkovi alebo iným účastníkom (vedľajšiemu účastníkovi), takže ho súd nemôže

⁷ Dôvodová správa k zákonu č. 341/2005, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 99/1963 Zb. OSP

⁸ Dôvodová správa k zákonu č. 384/2008, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 99/1963 Zb. OSP

použiť na doručovanie písomností znalcom, svedkom alebo iným osobám potrebným na dosiahnutie účelu súdneho konania. Takto sa dosiahne len procesná disciplína účastníka konania a nie tretích osôb. Týmto osobám môže doručovať súd písomností prvým spôsobom. Súd o žiadosti účastníka konania rozhoduje uznesením, proti ktorému nie je prípustné odvolanie a doručuje sa účastníkom konania a súdnemu exekútorovi. Vo výroku uznesenia sa určí súdny exekútor a písomnosti, ktoré sa budú takto doručovať (okruh písomností môže byť vymedzený aj všeobecne). Účastník, ktorý požiada o takéto doručovanie bude hradíť náklady s tým spojené a odmenu exekútora (tieto náklady sa nepovažujú za trovy potrebné na účelne uplatňovanie alebo bránenie práva)⁹. V tomto prípade má žiadateľ právo zvoliť si akéhokoľvek súdneho exekútora, bez ohľadu na sídlo jeho exekútorského úradu.

V oboch uvedených prípadoch doručovania písomností súdnym exekútorom musí súd písomne poveriť exekútora na doručovanie. Toto poverenie musí obsahovať náležitosti taxatívne uvedené v ustanovení § 194 zákona č. 233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) v znení neskorších predpisov a to:

- označenie súdu, ktorý vydal žiadosť,
- spisovú značku,
- meno, priezvisko a sídlo exekútora,
- meno, priezvisko a bydlisko, ak je adresátom fyzická osoba,
- názov alebo obchodné meno a sídlo, ak je adresátom právnická osoba,
- označenie doručovanej písomnosti, dátum alebo lehotu určenú v písomnosti.

K povereniu súd pripojí aj písomnosť (doručenku), na ktorej sa pri doručovaní vyznačí potvrdenie doručenia. V súvislosti s doručovaním zákon ukladá exekútorovi povinnosť doručiť písomnosť bez zbytočného odkladu. Ak sa mu nepodarí doručiť písomnosť ani do jedného mesiaca od poverenia na doručenie, vráti exekútor súdu nedoručenú písomnosť a zároveň písomne oznámi dôvody, pre ktoré nebolo možné písomnosť doručiť¹⁰.

4. Záver

V oboch prípadoch doručovania písomností bude mať súdny exekútor postavenie súdneho doručovateľa a pôjde o doručovanie

⁹ Mazák, J. a kol.: Základy občianskeho procesného práva, IURA EDITION, 2009, s. 90

¹⁰ Zákon č. 233/1995 Z.z. v znení neskorších predpisov Exekučný poriadok, § 194

pisomností vo veciach občianskoprávných a obchodnoprávných. Obe možnosti doručovania písomností sú fakultatívnymi a teda súd ich môže ale nemusí využiť čo sa javí najmä v druhom prípade doručovania na žiadosť účastníka ako obmedzujúce a nedôsledné, pretože ak je účastník konania ochotný znášať zvýšené náklady spojené s týmto doručovaním nemal by byť obmedzovaný, pretože výber tohto spôsobu doručovania môže mať jedine pozitívny vplyv na doručovanie a rozhodne bude zvyšovať i procesnú disciplínu účastníkov.

Ako hlavnú výhodu doručovania prostredníctvom súdneho exekútora možno považovať najmä vyššiu efektívnosť doručovania písomností, zabezpečenie riadneho oboznamovania s písomnosťami adresátom a zároveň priebehu konania v súlade so zásadou rýchlosti konania. Jednoznačnou nevýhodou je vyššia nákladnosť, kde súdny exekútor má právo okrem náhrady hotových výdavkov na odmenu vo výške 6,64 EUR za každú doručenu písomnosť, ktorú v druhom prípade znáša výlučne iba účastník - žiadateľ.

V porovnaní s českou právnou úpravou, kde v prípade ak nedôjde k doručeniu písomnosti samotným súdom, následne prostredníctvom verejnej dátovej siete do dátovej schránky alebo na žiadosť adresáta na inú adresu alebo elektronickú adresu súd nariadi obligatórne doručenie písomnosti prostredníctvom doručujúceho orgánu, ktorým je aj súdny exekútor. Tento podstatný rozdiel v právnych úpravách je veľmi významný a teda česká úprava je v tomto dôslednejšia čo možno považovať za vhodnejšie a účelnejšie.

Na záver by som rád podotkol, že aj z rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva v Štrasburgu vyplýva, že procesné predpisy by mali byť čo najviac flexibilné, umožňujúce súdu, pri rešpektovaní zaručeného práva na súdnu ochranu a princípov spravodlivého procesu, rozhodnúť o uplatnenom nároku vyplývajúcom z noriem tzv. hmotného práva čo najrýchlejšie a poskytnúť tak efektívne účinnú právnu ochranu ohrozenému, či porušenému právu¹¹.

Literature:

- Valjentová, M: K niektorým problémom pri doručovaní v civilnom procese, *Justičná revue* č. 3/2007, s. 364

- Mazák, J. a kol.: *Základy občianskeho procesného práva*, IURA EDITION, 2009, s. 84, s. 90, ISBN 978-80-8078-275-7

¹¹ Dôvodová správa k zákonu č. 384/2008, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 99/1963 Zb. OSP

- Ficová, S. a kol.: Občianske právo procesné: základné konanie, Univerzita Komenského, Pr.Fak., 2008, s. 215, ISBN 978-80-7160-256-9

- Zákon č. 99/1963 Zb. v znení neskorších predpisov, Občiansky súdny poriadok, § 45

- Dôvodová správa k zákonu č. 341/2005, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 99/1963 Zb.OSP

- Dôvodová správa k zákonu č. 384/2008, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 99/1963 Zb.OSP

- Zákon č. 233/1995 Z.z. v znení neskorších predpisov, Exekučný poriadok, § 194

Contact – email

mpet2@stonline.sk